SPREMENJEN OBRAZEC ZA PRIJAVO POŠKODBE PRI DELU

Tatjana Kofol Bric*, specialistka socialne medicine

IZVLEČEK

Prijavljanje poškodb pri delu ima več namenov. Različni uporabniki podatkov so se pred desetletji uskladili glede enotne vsebine poročanja, ki jo je podpiral tudi en sam obrazec ER-8. Vsebina obrazca je posodobljena in prilagojena potrebam razvoja preventivnega delovanja za večje zdravje in varnost pri delu. Naslanja se na poenoteno metodologijo evropske statistike poškodb pri delu, ki se v Sloveniji postopno uvaja že nekaj let. Največja sprememba je s pomočjo šifrantov podrobno opredeljen opis okoliščin in vzrokov za nastanek nezgod, ki so povzročile poškodbe delavcev. Povzete so najpomembnejše informacije o prijavljanju poškodb pri delu in zakonski okviri prijavljanja.

Ključne besede: poškodbe pri delu, obrazec za prijavo, zakonske podlage.

ABSTRACT

Reporting accidents at work is multipurpose. Decades ago different data users had made consensus on unified set of variables reporting, supported by only one form ER-8. Contents of the reporting form is now renewed and adapted for future needs of preventive work for better health and safety at work. It is based on harmonised methodology of European statistics of accidents at work, gradually introduced in Slovenia through last decade. In detail description of circumstances and causes for accident at work leading to injury of a worker, provided through classifications, is the main change of the reporting form. Key information about reporting accidents at work and legal basis for reporting are summarised.

Key words: accidents at work, reporting form, legal basis.

Od januarja letos je uporabnikom na voljo spremenjen obrazec Prijava poškodbe pri delu, ki zaradi lažje prepoznavnosti ohranja tudi oznako ER-8.

Kdo potrebuje podatke o poškodbah pri delu?

Iz prakse vemo, da podatke zahteva in uporablja več različnih institucij, od katerih vsaka deluje na svojem področju. Za jasnejši vpogled v sistem je treba vedeti, da se podatki uporabljajo za različne namene. Pri tem moramo kot najpomembnejši izpostaviti *administrativno in statistično rabo podatkov.* O prvi govorimo, ko gre za vodenje upravnih postopkov, izvajanje dejavnosti za posameznika, ukrepanje na ravni posameznika ali določene institucije. Oceno pojava, pogled na problematiko v širšem okolju, ki ne izpostavlja posameznika, opredelimo kot statistično rabo. Statistični podatki o poškodbah pri delu izhajajo iz administrativnih podatkov.

Desetletja je prijavljanje za potrebe inšpekcije dela, zdravstvenega in socialnega zavarovanja ter zdravstvene statistike potekalo na usklajenem obrazcu ER-8. Vendar pa je časovni zamik od prijave do razpoložljivosti podatkov oviral učinkovito delovanje inšpektorata RS za delo. Od leta 2004 se za poročanje inšpektoratu za delo uporablja obrazec Prijava nezgode pri delu, ki je objavljen na spletni strani inšpektorata, kamor ga mora delodajalec takoj po nezgodi poslati.

Delodajalci imajo poleg prijavljanja tudi dolžnost sami voditi evidence o poškodbah pri delu in jih uporabljati za ukrepanje za večjo varnost.

Na področju zdravstvenega in socialnega zavarovanja, kjer poškodba pri delu prinaša dodatne pravice, se podatki zbirajo na zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Mednje spada tudi izvod obrazca, ki ga osebni zdravnik hrani v pacientovi kartoteki in je del medicinske dokumentacije za odločanje o podaljšanju zadržanosti od dela pri imenovanem zdravniku zavarovalnice in v postopkih priznavanja pravic na zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Pot podatkov se od tukaj nadaljuje, da zadovolji še potrebe državne statistike in omogoči raziskovanje pojava poškodb pri delu. Inštitut za varovanje zdravja RS in zavodi za zdravstveno varstvo, ki sodelujejo pri kontroli podatkov, si prizadevajo pridobiti čim popolnejše in natančnejše podatke, katerih glavni namen je prepoznavati problematiko poškodb pri delu. Na osnovi prepoznavanja je potem možno predlagati ukrepe in jih udejanjiti, da bi zmanjšali poškodbe pri delu v različnih sektorjih. Med tistimi, ki potrebujejo statistične podatke, prepoznavamo državne organe, institucije javnega zdravja, strokovnjake in raziskovalce na področju medicine dela, varnosti in zdravja pri delu ter drugih strok.

Med obveznosti upravljavca statističnih podatkov sodi tudi objavljanje podatkov in njihovo posredovanje mednarodnim institucijam. Uporabniki podatkov o poškodbah pri delu so Evropski statistični urad, Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj, Svetovna zdravstvena organizacija, Mednarodna organizacija dela, itd.

Katere poškodbe prijavljamo na obrazcu Prijava poškodbe pri delu?

Poškodba pri delu je nenaden pojav med delom, ki pripelje do telesne ali duševne škode. Sem spadajo tudi zastrupitve in namerno poškodovanje s strani drugih oseb. Izključene so namerne samopoškodbe in poklicne bolezni.

Prijaviti je treba poškodbo, ki je v zvezi z opravljanjem dela ali dejavnosti, na podlagi katere je poškodovanec zavarovan, ne glede na to, ali je nastala na delu, službeni poti ali na poti na delo ali z dela, in zahteva vsaj en dan odsotnosti z dela. Poleg splošnih opredelitev zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju izpostavlja še nekatere posebne situacije (nenadna obolenja zaradi izpostavljenosti na delovnem mestu in poškodbe na poti, ko obiščemo zdravstveno službo).

Čemu so namenjeni podrobni podatki o nastanku nezgode?

S podatki o delovnem procesu je mogoče razvrstiti najnevarnejše delovne procese, ki jih je lahko v eni panogi

* Avtorica je specialistka socialne medicine. Zaposlena je na Inštitutu za varovanje zdravja RS, kjer se ukvarja z vsebinami zbirk statističnih podatkov in epidemiološkimi analizami zdravja aktivne populacije.

več, ali pa se isti nevarni delovni proces pojavlja v več panogah. Zaporedje dogodkov ob nezgodi lahko rekonstruiramo s serijo treh podatkov, ki opredelijo *posebno aktivnost v času nezgode, vzrok nezgode in način poškodbe.* Z vsakim od njih posebej lahko povežemo materialni dejavnik, to je predmet, orodje, stroj, snov, s katerim je delavec delal, ko je prišlo do nepredvidenega dogajanja, v katerega je bil vključen isti ali drugi materialni dejavnik. Ta nepredvideni dogodek je sprožil poškodbo telesa, v katero je bil vključen isti ali drugi materialni povzročitelj. Zaenkrat v državi spremljamo podatek o enem samem materialnem povzročitelju, ki je najtesneje povezan z načinom poškodbe ali vzrokom poškodbe.

Tako dobimo podatke, ki so v pomoč pri preventivnih ukrepih na področju varne ureditve delovnih mest in organizacije dela. Načrtujemo lahko posebne ukrepe za delo z določenimi materiali, orodji in stroji, ki se kažejo kot bolj nevarni. S povezavo z evropsko statistiko poškodb pri delu bomo imeli možnosti primerjave z drugimi v širšem prostoru, po posameznih panogah in podrobnih okoliščinah. *Delež Slovenije z manj kot 30 000 prijavami je neznaten proti štirim milijonom letno prijavljenih poškodb pri delu v Evropski uniji,* zato bomo ob skupni metodologiji v domače okolje lažje prenašali rezultate tujih raziskav in predloge ukrepov.

Zakonske podlage

V različnih sektorjih in institucijah potrebujejo podatke o poškodbah pri delu tudi zaradi zakonodaje, ki predpisuje prijavljanje poškodb pri delu tako na področju varnosti in zdravja pri delu, zavarovanja in državne zdravstvene statistike.

Tako je v zakonu o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva opredeljeno poročanje za zdravstveno statistiko na *inštitut za varovanje zdravja RS*. Redne in razvojne naloge na statističnem področju so vključene v srednjeročne in letne programe statističnih raziskovanj, ki jih pripravljajo po zakonu o državni statistiki.

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije ima po zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju na področju zavarovanja za izvajanje obveznega zdravstvenega zavarovanja s pravilnikom predpisane listine in obrazce, med katere spada tudi prijava poškodbe pri delu.

Poročanje *inšpektoratu za delo* je krovno urejeno z zakonom o varnosti in zdravju pri delu, v veljavi pa so tudi starejši pravilniki, ki so podrobneje določali način in vsebino poročanja. Zakon nalaga delodajalcem obveznost, da vodijo številne evidence o varnosti in zdravju pri delu, za upravljavce katerih so določeni z zakonom o evidencah na področju dela in socialnega varstva.

Več informacij

Podrobnosti o tem, kako prijaviti poškodbo pri delu in kako izpolniti obrazec, si lahko preberete na spletni strani www.ivz.si/poskodbe_pri_delu.

Odprta vprašanja in nadaljnje delo

Ob vsebinskih spremembah statističnega raziskovanja se zastavljajo vprašanja, kako organizirati in racionalizirati poročanje, da bo za prijavitelje enostavno in hkrati učinkovito za vse uporabnike, kako izboljšati kakovost poročanja in dobiti podatke od samozaposlenih in malih podjetij, kjer je pozitivnih spodbud za poročanje manj. Kako omogočiti povezovanje z drugimi bazami podatkov, da bo izvedljivo ocenjevanje bremena poškodb pri delu za delodajalce, sistem socialnega in zdravstvenega zavarovanja in družbo kot celoto? Končni cilj vseh prizadevanj je zmanjšati poškodbe pri delu. Rezultate na naštetih in drugih področjih je mogoče doseči le ob sodelovanju vseh vpletenih.

Viri:

1. Direktiva sveta Evropske gospodarske skupnosti o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja pri delu. Document 89/391/EGS dated 12. june 1989
2. Draft Regulation of the European Parliament and of the Council concerning Community statistics on Public Health and Health and Safety at Work, European Commission - Eurostat 2006; Doc. Eurostat/F0/05/DSS/9/2/EN (zakonodajni postopek)
3. European Statistics on Accidents at Work, Methodology, 2001 edition. Luxembourg, European communities, 2001
4. Letni program statističnih raziskovanj 2006, Uradni list RS, št. 99/2005 in 46/2006
5. Pravilnik o listinah obveznega zdravstvenega zavarovanja, Uradni list RS, št. 129/2004
6. Resolution concerning statistics of occupational injuries (resulting from occupational accidents), adopted by the Sixteenth International Conference of Labour Statisticians, Geneva; 6-15 oktober 1998
7. Srednjeročni program statističnih raziskovanj 2003-2007, Uradni list RS, št. 10/2003
8. Zakon o varnost in zdravju pri delu, Uradni list RS, št. 56/1999
9. Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva, Uradni list RS, št. 65/2000

Bronasti pokrovitelj revije Delo in varnost

Sava

Poslovna skupina Sava